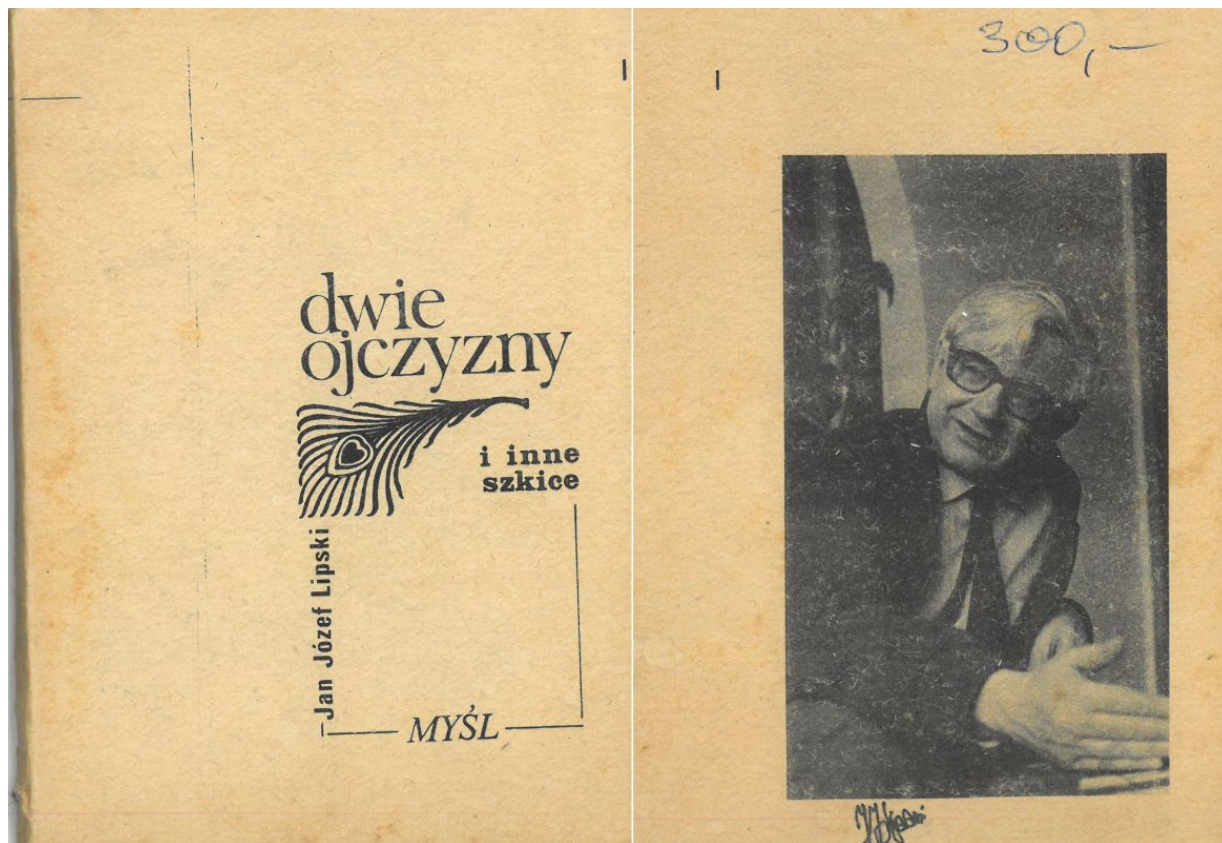

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/zajrzyj-do-archiwum/144352,95-lat-temu-25-maja-1926-r-urodzil-sie-Jan-Jozef-Lipski.html>
25.04.2024, 17:37

95 lat temu, 25 maja 1926 r., urodził się Jan Józef Lipski

W zasobie Archiwum IPN Gdańsk znajdują się liczne dokumenty dotyczące opozycyjnej działalności Jana Józef Lipskiego.

Jan Józef Lipski był żołnierzem Szarych Szeregów i Armii Krajowej, walczył w Powstaniu Warszawskim. Po wojnie pracował jako redaktor w Państwowym Instytucie Wydawniczym, w latach 1956-1957 w redakcji tygodnika „Po Prostu”. Od 1956 r. do 1962 r. był członkiem Klubu Krzywego Koła, pełniąc w latach 1957-1958 funkcję jego prezesa. W 1959 r. został zwolniony z pracy. Od 1961 r. do 1982 r. był pracownikiem Instytutu Badań Literackich PAN.

W marcu 1964 r. był współinicjatorem Listu 34 protestującego przeciwko polityce kulturalnej i cenzurze PRL. Po Marcu 1968 r. zajmował się organizowaniem pomocy dla represjonowanych studentów. W grudniu 1975 r. był sygnatariuszem Listu 59 do Sejmu PRL protestującego przeciwko planowanym zmianom w Konstytucji, a w styczniu 1976 r. Listu 14 sprzeciwiającemu się konstytucyjnemu zapisowi o nierozzerwalności sojuszu z ZSRR. We

wrzeźniu 1976 r. został współzałożycielem Komitetu Obrony Robotników. Był wielokrotnie zatrzymywany na 48 godzin i poddawany rewizjom.

W 1980 r. wstąpił do NSZZ „Solidarność”, w 1981 r. został delegatem na I Walny Zjazd Delegatów Regionu Mazowsze, członkiem Zarządu Regionu, oraz delegatem na I Krajowy Zjazd Delegatów. W listopadzie 1981 r. brał udział w założeniu Klubów Rzeczypospolitej Samorządnej Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość.

Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w strajku z ZM „Ursus”. Z powodu choroby serca nie został internowany ani aresztowany, jedynie do maja 1982 r. był hospitalizowany w Klinice Kardiologicznej w Aninie pod nadzorem Służby Bezpieczeństwa. Zwolniony z pracy, we wrześniu 1982 r. został aresztowany na dwa miesiące w trakcie śledztwa prowadzonego przeciwko byłym działaczom KSS KOR.

W 1985 r. został członkiem tajnego Polskiego Funduszu Praworządności, w latach 1986-1987 był członkiem Rady Funduszu Ruchu Wolność i Pokój. W listopadzie 1987 r. został współzałożycielem Polskiej Partii Socjalistycznej, pełniąc do 1990 r. funkcję przewodniczącego Rady Naczelnej.

W latach 1988-1990 był członkiem Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie, a w latach 1989-1991 senatorem I kadencji.

Zmarł 10 września 1991 r. Pośmiertnie został odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (1991) i Orderem Orła Białego (2006).

W zasobie Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku znajdują się liczne dokumenty dotyczące opozycyjnej działalności Jana Józefa Lipskiego. Jego nazwisko przewija się w sprawie obiektowej kryptonim „Agresja” dotyczącej inwigilacji osób narodowości żydowskiej, jako sygnatariusza Listu 59. Najwięcej dokumentów znajduje się w sprawie obiektowej kryptonim „Klan” dotyczącej inwigilacji władz NSZZ „Solidarność” oraz przebiegu I Krajowego Zjazdu. W meldunkach Służby Bezpieczeństwa opisywana jest działalność Jana Józefa Lipskiego i jego wypowiedzi podczas Zjazdu. Szczególnie dużo miejsca SB poświęciła incydentowi związanemu z jego zasłabnięciem podczas obrad. Pojawiają się także informacje o tworzonych przez Jana Józefa Lipskiego Klubach Rzeczypospolitej Samorządnej.

Osobną grupę stanowią materiały przekazane przez osoby prywatne. Przede wszystkim są to różne podziemne wydania najbardziej znanej książki Jana Józefa Lipskiego „Dwie Ojczyzny – dwa patriotyzmy (uwagi o megalomanii narodowej i ksenofobii Polaków)” przekazane do naszego zasobu przez Karola Krementowskiego, Jerzego Bieleckiego i Piotra Płuszewskiego. W kolekcji Anny Walentynowicz przekazanej przez Janusza Walentynowicza znajduje się natomiast film dokumentalny w reżyserii Krzysztofa Tchórzewskiego pt. „Bogdan i inni, w którym umieszczone zostały wspomnienia Jana Józefa Lipskiego.

Zapraszamy do zapoznania się z materiałami dotyczącymi Jana Józefa Lipskiego

znajdującymi się w zasobie Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku.

oprac. Robert Chrzanowski

